Bijlage 1. Beleidsuitgangspunten Ondergrond

Leeswijzer
De beleidsuitgangspunten vormen gezamenlijk het strategische kader voor de ondergrond. Zij sturen de voorbereiding en integrale afweging binnen de gemeente, maar bevatten nog geen concrete maatregelen of juridisch bindende regels. De uitgangspunten vormen op zichzelf geen zelfstandige juridische toetsings- of weigeringsgrond voor ontwikkelingen en vergunningaanvragen.

De overkoepelende uitgangspunten beschrijven de algemene benadering van de ondergrond en de thematische uitgangspunten geven richting aan specifieke onderwerpen. Zij worden in onderlinge samenhang toegepast. De nummering geeft geen volgorde van belangrijkheid aan en er geldt geen vaste rangorde tussen functies.

De ondergrond ondersteunt de ruimtelijke en maatschappelijke ambities van de stad. Per gebied en ontwikkeling blijft een integrale afweging nodig, passend bij de aanwezige functies, kenmerken en opgaven. Hoe belangen worden afgewogen en prioriteiten worden bepaald, wordt verder uitgewerkt binnen het Omgevingsprogramma Kwaliteit van de Leefomgeving – thema Buitenruimte, onderdeel Ondergrond. Daarin worden de beleidsuitgangspunten ook vertaald naar concrete maatregelen, instrumenten en werkafspraken.

<u>Overkoepelend</u>
1. Water en bodem sturend bij ruimtelijke ontwikkelingen
Bij ruimtelijke ontwikkelingen, herinrichtingen en infrastructurele ingrepen worden de kenmerken, mogelijkheden en beperkingen van het water- en bodemsysteem vroegtijdig in beeld gebracht. Deze informatie wordt betrokken bij de locatiekeuze, inrichting en het gebruik van de ruimte en afgewogen in samenhang met de ruimtelijke en maatschappelijke ambities voor het gebied.
2. Belastbaarheid van bodem en watersysteem
Bij ruimtelijke en infrastructurele ingrepen wordt rekening gehouden met de draagkracht, zettingsgevoeligheid, bodemdaling, grondwater en waterbergingscapaciteit van de ondergrond. Ingrepen worden afgestemd op wat het bodem- en watersysteem duurzaam kan dragen.
3. Gebiedsgericht omgaan met de ondergrond
De inrichting en het gebruik van de ondergrond worden afgestemd op de kenmerken, kwaliteiten, kwetsbaarheden en opgaven van het gebied. Bij herontwikkeling, herinrichting en groot onderhoud worden kansen benut om de kwaliteit en werking van de ondergrond te verbeteren.
4. Conflicterende functies vragen expliciete afweging
Niet alle functies kunnen altijd tegelijkertijd of op dezelfde locatie worden ingepast. Bij conflicten maakt de gemeente een expliciete integrale afweging tussen publieke belangen, waarbij veiligheid, continuïteit van vitale infrastructuur, leefomgevingskwaliteit, toekomstbestendigheid en gebiedsspecifieke opgaven worden betrokken.
5. Voorkomen van afwenteling en toekomstbestendig ruimtegebruik
Keuzes in de ondergrond worden niet alleen beoordeeld op de huidige opgave, maar ook op gevolgen voor toekomstige functies, beheer, maatschappelijke kosten en volgende generaties. Waar mogelijk wordt ruimte behouden voor toekomstige ontwikkelingen en functies.
6. Ondergrond in relatie tot haalbare en betaalbare woningbouw
Bij de inrichting van de ondergrond worden de gevolgen voor de haalbaarheid en betaalbaarheid van woningbouw meegewogen. Door vroegtijdige afstemming van ondergrondse ruimteclaims en voorzieningen wordt ingezet op het voorkomen van onnodige kosten en vertraging bij woningbouwontwikkelingen.
7. Actieve regie op de ondergrond
De gemeente voert actief regie op het gebruik en de inrichting van de ondergrond en op de afstemming tussen functies, ontwikkelingen en werkzaamheden. Daarbij worden relevante partijen vroegtijdig betrokken, worden belangen integraal afgewogen en wordt gestuurd op een efficiënt, veilig en toekomstbestendig gebruik van de schaarse ondergrondse ruimte.

Bodem en biodiversiteit

8. Behoud en versterking van bodemkwaliteiten voor biodiversiteit

Bodemkwaliteiten die bijdragen aan biodiversiteit, wateropslag en waterdoorlatendheid worden behouden en waar mogelijk versterkt.

9. Beperken van bodemafdekking

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt zorgvuldig omgegaan met onverharde bodem en worden kansen benut om bodemafdekking te beperken of te verminderen. De ruimte voor groen, kabels en leidingen en andere functies wordt daarbij vroegtijdig en in samenhang afgewogen, passend bij de kenmerken en opgaven van het gebied.

10. Verbetering van bodemgezondheid

De gemeente zet in op het behoud en de versterking van bodemgezondheid als fundament voor een klimaatadaptieve, biodiverse en toekomstbestendige leefomgeving.

11. Toepassingseisen voor grond en baggerspecie

De gemeente past het principe van bodemkwaliteit als randvoorwaarde toe bij het hergebruik van grond en baggerspecie en borgt dat toepassingen bijdragen aan het behoud en waar mogelijk de verbetering van bodem- en grondwaterkwaliteit.

12. Ruimte voor groenstructuur

De gemeente borgt dat de ondergrond structureel bijdraagt aan een duurzame en robuuste groenstructuur, waarbij ruimte voor bomen, biodiversiteit, ecosysteemdiensten en infrastructuur integraal wordt afgewogen binnen het schaarse ondergrondse domein, ook in gebieden met intensief ondergronds ruimtegebruik.

Klimaatadaptatie

13. Benutten en versterken van klimaatadaptieve functies

Bij ruimtelijke en infrastructurele ingrepen worden de waterbergende, infiltrerende en klimaatregulerende functies van bodem en ondergrond behouden en waar mogelijk versterkt, zodat Zoetermeer beter bestand is tegen wateroverlast, droogte en hittestress.

Water

14. Bescherming van grond- en drinkwater

De gemeente houdt bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening met de bescherming van grond- en drinkwaterkwaliteit en met de leveringszekerheid van drinkwater. Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt waar mogelijk rekening gehouden met thermische invloeden op drinkwaterleidingen.

15. Grondwater als onderdeel van ruimtelijke afwegingen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen in de ondergrond wordt rekening gehouden met grondwaterstanden en grondwaterstromen en met de gevolgen daarvan voor bebouwing, infrastructuur, groen en het watersysteem. Structurele grondwateroverlast en -onderlast worden waar mogelijk voorkomen.

16. Bescherming van waterscheidende lagen

Waterscheidende lagen in de ondergrond worden zoveel mogelijk intact gehouden. Doorboring wordt beperkt om vermenging van grondwaterlagen en verspreiding van verontreinigingen te voorkomen.

Energie en netcongestie

17. Optimaal benutten van bodemenergie

In gebieden waar is gekozen voor de toepassing van warmte-koudeopslag (WKO) wordt de beschikbare bodemenergie optimaal benut. Daarbij worden systemen zorgvuldig op elkaar afgestemd en wordt interferentie tussen systemen actief voorkomen.

18. Voorkeur voor open en collectieve systemen

In interferentiegebieden hebben open en collectieve bodemenergiesystemen de voorkeur boven individuele gesloten systemen, om efficiënt ruimtegebruik te bevorderen.

19. Realisatie van systemen op eigen terrein

Bij nieuwbouw worden bodemenergiesystemen bij voorkeur op eigen terrein ingepast. Voor bestaande bouw geldt dit uitgangspunt waar mogelijk. Indien gebruik van de openbare ruimte noodzakelijk is, wordt de locatie in overleg met de gemeente bepaald, waarbij zorgvuldig gebruik van de ondergrond en bescherming van de openbare ruimte centraal staan.

20. Ruimte reserveren voor warmtenetten
Voor toekomstige warmtenetten worden ruimtereserveringen vastgelegd en wordt bij de aanleg van kabels en leidingen voorkomen dat deze netten worden belemmerd.
21. Omgaan met netcongestie
De gemeente zet in op het voorkomen van (lokale) netcongestie en faciliteert een toekomstbestendig energiesysteem, passend bij de opgaven in de stad. Daarbij wordt gestuurd op een zorgvuldige en efficiënte inpassing van energie-infrastructuur binnen de schaarse ondergrond.

Kabels, leidingen en riolering
22. Actieve regie op ondergrondse infrastructuur
De gemeente voert binnen haar regierol actief regie op de aanleg, vervanging, vernieuwing en waar mogelijk verwijdering van kabels, leidingen en andere ondergrondse infrastructuur.
23. Bundeling en meervoudig ruimtegebruik
In gebieden met een hoge druk op de ondergrond wordt ingezet op bundeling, efficiënt ruimtegebruik en waar mogelijk meervoudig ruimtegebruik. Daarbij wordt rekening gehouden met vitale functies, veiligheid, beheerbaarheid en toekomstige ruimtevragers.
24. Toekomstbestendige inrichting bij ingrepen
Bij vervanging, verlegging en groot onderhoud wordt niet alleen de bestaande situatie hersteld, maar wordt waar mogelijk ruimte gecreëerd voor toekomstige infrastructuur en andere stedelijke opgaven.
25. Gezamenlijk programmeren van werkzaamheden
De gemeente stemt werkzaamheden en meerjarige planningen af met netbeheerders en andere relevante partijen. Werkzaamheden worden waar mogelijk gecombineerd om onnodige verleggingen en herhaalde graafwerkzaamheden te voorkomen en maatschappelijke kosten en overlast te beperken.
26. Bescherming van bovengrondse kwaliteit
Bij de planning en aanleg van ondergrondse infrastructuur wordt rekening gehouden met bovengrondse functies en kwaliteiten, waaronder bomen, groen, verblijfskwaliteit, waterberging, bereikbaarheid en klimaatadaptatie.
27. Groen en infrastructuur in samenhang ontwerpen
Ondergrondse infrastructuur, groeiplaatsen van bomen en andere groenstructuren worden in samenhang ontworpen en beheerd. Daarbij wordt voldoende afstand en ruimte aangehouden om schade, veiligheidsrisico's en kwaliteitsverlies zoveel mogelijk te voorkomen.
28. Technische voorzieningen zoveel mogelijk buiten de openbare ruimte
Bij nieuwbouw worden technische voorzieningen zoveel mogelijk in- en aanpandig gerealiseerd om de druk op de openbare ruimte en ondergrond te beperken. Voor bestaande bouw geldt dit uitgangspunt waar dit technisch en ruimtelijk haalbaar is. De gemeente voert hierbij regie op een efficiënte en zorgvuldige inpassing van voorzieningen, passend bij de kenmerken en opgaven van het gebied.